

Rezumatul tezei de abilitare

INTRODUCERE

Teza de abilitare are două capitole. În primul capitol este prezentată activitatea didactico-științifică, atât prin publicațiile și prelegerile selectate, cât și prin activitățile, responsabilitățile candidatei la Universitatea Babeș–Bolyai, Facultatea de Teologie Reformată. Capitolul al II-lea cuprinde o lucrare științifică în care candidata abordează problematica timpului în mod interdisciplinar, această metodă de cercetare fiind prezentă în mod consecvent în activitatea științifică a candidatei.

Profesorul, persoana care predă teologia, caută modalități de a aduce mesajul Divin cât mai aproape de studenți și de “stimata audiență”, de a oferi o interpretare adecvată conceptelor abstracte. Abordarea problemelor teologice oricum nu se întâmplă niciodată într-un mediu ermetic, este de dorit ca teologul să elaboreze o cercetare contextuală, multidisciplinară. Teologia poate avea un impact social crescut doar dacă teologul iese din turnul de fildeș și este pregătit pentru dialog cu alte științe, cu omul de rând, dacă încearcă să elaboreze o “teologie publică”, accesibilă pentru individ și comunitate.

CAPTOLUL I.: PREZENTAREA ACTIVITĂȚII DE PREDARE ȘI CERCETARE

I. 1. Publicații: în dialog cu diferite arii științifice și discipline teologice

Primele publicații scurte scrise de autor au apărut încă în anii studenției. Studiile bazate pe cercetare științifică au fost publicate începând cu cariera didactică. Candidata a căutat în mod consecvent teme deschise pentru dialog atât cu alte științe umaniste și naturiste, cât și cu discipline teologice, altele decât aria proprie de cercetare teologică.

Teologie și filosofie

Teza de doctorat

La începutul tezei de abilitare este prezentată teza de doctorat cu titlul: Søren Kierkegaard teológiájának súlypontjai, (Punctele cardinale ale teologiei lui Søren Kierkegaard), care a fost susținută, în anul 2009 la Universitatea de Teologie Reformată din Debrecen.

Cercetarea primirii operei lui Kierkegaard

Cercetarea internațională asupra operelor lui Kierkegaard a condus la apariția unei serii de volume despre primirea internațională a operei Kierkegaardiene. La acest proiect am contribuit cu trei studii.[1]

Despre dialog din perspectiva filozofică

Studiul caută răspuns la întrebarea veche: care sunt condițiile unui dialog (Habermas, Kreiner), și în ce constă, ce fel de riscuri și ce fel de câștiguri aduce un dialog (Gadamer, K. Popper). Răspunsurile la aceste întrebări au fost prezentate într-un studiu.[2]

Teologie și știința religiei

Religii, Mitologii și Curentele Filozofico-Religioase

Candidata predă Istoria și Filozofia Religiilor începând din anul 2000 și în 2012 a apărut cursul[3] ei și în format de carte tipărită. Primul capitol răspunde la întrebarea: de ce este importantă cunoașterea diversității religioase, și descrie comportamentul corect față de celelalte religii. După definirea noțiunilor introductive urmează prezentarea câtorva religii antice. Un capitol important este consacrat religiilor antice cunoscute din Biblie, religia politeistă din Canaan și religiile mistice. Cel mai voluminos capitol conține prezentarea religiilor răspândite universal: Hinduism, Budism, Taoism, Confucianism, Islamism și Iudaism.

Despre "confirmare", o abordare prin metodele științei religiei

Confirmarea este un eveniment important în viața unui credincios reformat, deoarece confirmă realitatea botezului. Pe lângă semnificația teologică a evenimentului sacral este foarte interesantă cercetarea conform modelului dat de Gennep privind riturile de trecere.[4]

Încercarea lui Avraam

Geneza 22 aparține întâmplărilor biblice bine-cunoscute, și, totuși, există detalii importante, mai puțin cunoscute. Textul biblic în primul rând demonstrează că patriarhul a fost eroul credinței.[5]

Critica micilor profeți asupra cultului

Culturile prezintă întotdeauna mici sau chiar mari devieri față de definițiile teoretice. Mesajul profeților se poate clasifica în trei mari categorii: critici asupra riturilor, respectiv legate de preoți și de idolurile păgâne. Această clasificare și descrierea detaliată se regăsește în cartea electronică publicată de autoare.[6]

Teologie practică (aspecte de psihologie pastorală și pedagogie)

La Facultatea de Teologie Reformată a UBB formarea profesorilor de religie este un țel major, astfel toți profesorii sunt implicați în dezvoltarea metodelor didactice și îmbogățirea curriculumului prin cunoștințele avansate de psihopedagogie. În cadrul tematicilor amintite au apărut mai multe publicații.

Despre anxietate[7]

În acest studiu abordarea tematicii a fost realizată pe de o parte pornind de la filozofie (P. Tillich și S.A. Kierkegaard), pe de altă parte pornind de la psihopedagogie. Ca exemplu pentru ameliorarea anxietății a fost prelucrat un text biblic.

Teologie și literatură

Poetica lui Ady Endre

Dialogul dintre teologie și literatură este o temă de cercetare interesantă. Ady Endre este unul dintre cei mai renumiți poeți maghiari. Poeziile lui dedicate tematicii credinței sunt pilde frumoase despre omul care caută întâlnirea cu Dumnezeu și dau exemple elocvente pentru închinare.[8]

Teologia și științele exacte

Influența reciprocă dintre teologie și științele naturii

În ultimele decenii în teologia occidentală nu se mai regăsesc texte polemice față de științele naturii, creaționismul nu mai este prezentat ca fiind antitetic cu evoluționismul, deoarece a fost clarificat faptul că științele caută răspunsul la întrebarea “cum s-a creat lumea?”, teologia în schimb caută răspuns la o altă întrebare: “cine este creatorul lumii?” Studiul de mai jos cercetează influențele reciproce dintre teologie și științele exacte, și prezintă pilde interesante, descoperite de autori americani.[9]

Prezența în societate prin publicații

Teologia are un impact social și prin intermediul publicațiilor scurte apărute în diverse foi (reviste) bisericești și cotidiene. În acest capitol este prezentată activitatea ziaristică a candidatei.

I.2. Prelegeri la conferințe și evenimente naționale și internaționale organizate de societăți științifice și instituții bisericești

Conferințele științifice oferă oportunități pentru a prezenta rezultatele cercetărilor proprii și pentru schimburi de experiențe cu experții profesiei. La evenimentele organizate de instituții bisericești teologii sunt invitați să împărtășească rezultatele activității științifice unei audiențe laice, astfel prelegerile au un caracter didactic, orientativ. De la începutul carierei candidate a ținut aproape 100 de prelegeri, astfel prezentarea lor apare în teză doar în mod selectiv și sumar, dar acestea sunt înșirate într-o anexă.[10]

La evenimentele organizate de UBB Facultatea de Teologie Reformată

Dintre conferințele organizate de facultatea gazdă se subliniază conferința internațională din 2011: “A vallásos nevelés kihívásai a XXI. század Európájában” (“Provocările educației religioase în Europa secolului XXI.”). Candidata a participat în calitate de co-organizator și lector la această conferință, care a fost, totodată, evenimentul de evaluare al proiectului care, în parteneriat cu institutul pentru pregătirea profesorilor de religie din Olanda, Gereformeerde Hogeschool Zwolle, a oferit un schimb de experiențe și pregătire continuă pentru cadrele didactice tinere.

La conferințele organizate de Institutul Teologic Protestant

Institutul Teologic Protestant are o singură specializare, teologie protestantă pastorală, este o instituție parteneră a Facultății de Teologie Reformată, care oferă specializarea de teologie reformată didactică. Candidata este absolventa Institutului, astfel a participat la diverse conferințe în calitate de profesor, dar și în cadrul programului alumni.

La conferințele interdisciplinare organizate de Asociația Bolyai

Asociația Bolyai organizează anual o conferință interdisciplinară unde se întâlnesc cadrele didactice atât din partea științelor umaniste cât și din partea științelor exacte. Tematica conferințelor este amplă, astfel sunt posibile diverse abordări.

La conferințele Colegiului Doctorilor Reformați

Sinodul Bisericii Reformate din Ungaria susține o organizație profesională pentru profesorii și preoții reformați care dețin titlul de doctor în teologie. Această organizație cooptează oameni de știință care sunt recomandați de colegii din aceeași arie de cercetare. Candidata a fost primită în secția de Teologie Sistemătică și a devenit membru activ începând din anul 2009.

La conferințele organizate de ESWTR(The European Society of Women in Theological Research)

Această organizație științifică este semnificativă în viața profesională a teologilor Europene. Limbile oficiale sunt: engleza, germana și spaniola. Conferințele mari și regionale sunt organizate din două în două ani.

La conferințele organizate de GET și de alte organizații profesionale

În teologia protestantă Gesellschaft für Evangelische Theologie aparține celor mai prestigioase organizații profesionale, participarea la conferințele organizate de GET este foarte importantă pentru fiecare cercetător.

La conferințele organizate de Conferința Preoților Reformați din Transilvania

În Biserica Reformată pregătirea continuă a preoților este obligatorie, dar și numărul conferințelor spontane, voluntare este mare, astfel cercetătorii teologi sunt chemați în mod regulat la diverse conferințe (la nivel de județ, nivel regional și la nivel național)

La evenimentele organizate de Asociația Femeilor Reformate din Transilvania

Asociația femeilor este cea mai activă organizație bisericească reformată, având trei domenii de misiune: propovăduirea evangheliei, diaconia și promovarea culturii creștine. La conferințele regionale sunt deseori prezenți peste 300-400 participanți, astfel prelegerile, prezentările temelor religioase solicită o mare pregătire profesională și din punct de vedere al comunicării.

În cadrul Taberei Internaționale de Etnografie a Bisericii Reformate din Vésztő din Ungaria

Tabăra organizată anual oferă o dată pe săptămână o prelegere teologică. Tema prelegerii aparține teologiei publice, adică prezintă o problemă de larg-interes (sunt prezenți peste 200 de participanți), abordarea interdisciplinară este o metodă adecvată.

1.3. Activitate de predare și educație la UBB Facultatea de Teologie Reformată

Discipline predate

Candidata a început activitatea la UBB Facultatea de Teologie Reformată între 1996-1999 în regim cu plata cu ore, și, începând din anul 1999, cu normă întreagă. Disciplinele predate la nivel de licență sunt: Dogmatică, Etică, Apologetică, Istoria și filozofia religiilor, Cunoștințe biblice (în trecut: Istoria artei sacre, Istoria filozofiei și practica profesională și școlară)

La nivel de masterat: Antropologia creștină, Problemele didactice ale predării noțiunilor biblice și a teologiei sistematice.

Responsabil pentru organizarea Academiei de Vară Bolyai

Începând din anul 2003 Facultatea de Teologie Reformată, Biserica Reformată din Transilvania și Uniunea Cadrelor Didactice Maghiare din România organizează Academia de Vară Bolyai pentru profesori de religie reformată. Candidata este responsabilă programului și, totodată, este prezentă și în calitate de formator.

Alte activități de predare și pedagogie

UBB are patru Facultăți de Teologie, unde, pe lângă predarea disciplinelor, o activitate importantă a cadrelor didactice hirotonisite de biserică este coordonarea vieții spirituale la nivel de facultate (slujbe religioase, workshopuri biblice).

La Facultatea de Teologie Reformată fiecare grup de studenți primește un profesor tutor, care organizează diverse programe extracuriculare și este totodată consilierul vocațional și pastoral al grupului. Această activitate este foarte importantă pentru credibilitate, astfel devine transparentă și dimensiunea existențială a credinței pe lângă latura cognitivă predată la ore.

CAPITOLUL II. DIALOG ASUPRA TIMPULUI

În partea a doua a tezei candidate oferă un exemplu concret pentru abordarea interdisciplinară a unei teme, pentru metoda de lucru, care cercetează tema din mai multe perspective. Această lucrare abordează problema timpului din perspectiva următoarelor domenii: Filozofie, Istoria religiilor, Teologie și Științele naturii.

II.1. Călătorie în timp în lumea filozofiei

Problema timpului de-a lungul secolelor apare între punctele cardinale ale cercetării filozofice. Lucrarea ne prezintă metamorfozele abordării timpului. Aristotel a fost primul filozof care a definit timpul și spațiul ca fiind ceva omogen, și a accentuat semnificația mișcării. În interpretarea timpului Augustin plasează pe locul principal observatorul, subiectul gânditor, care face cugetări asupra timpului. Timpul după Kant este curata contemplare apriorică. Kierkegaard cercetează timpul dintr-o perspectivă absolut nouă, conceptul cheie folosit de el este Momentul (øjeblik), întâlnirea paradoxală a efemerului cu eternul. Timpul fizic nu-l ocupă în sens filozofic pe H. Bergson, el introduce un concept nou, el vorbește despre durată. Pentru Heidegger este interesant doar aspectul ontologic al timpului, astfel vorbește despre Dasein, și definește timpul ca Vorlaufen (o alergare înainte către moarte).

II.2. Timpul în lumina cercetărilor istoriei religiilor – Homo religiosus și timpul

Cercetătorii istoriei religiilor – în mod special M. Eliade – atrag atenția asupra faptului, că multe religii au o concepție ciclică/periodică despre timp, și cred în repetiție, în întoarcerea timpului. Omul religios (homo religiosus) dorește/tânjește după întoarcerea timpului străvechi (illud tempus).

II.3. Comparația abordării grecești și ebraice a timpului – prezentarea conceptelor biblice asupra timpului.

Modul de gândire ebraic concepe timpul pe baza conținutului, iar gândirea grecească îl concepe din punct de vedere al spațiului. Conceptul biblic asupra timpului este linear, extins către trecut și viitor, ceea ce poartă evenimentele./ Teologia creștină preia acest concept linear, dar această abordare ține cont doar de unitățile de timp care aparțin planului de mântuire dumnezeiască./

II.4. Cercetarea timpului în științele naturii/

Abordarea greacă a timpului domină timp de secole și gândirea științifică. Newton a introdus conceptul timpului și spațiului absolut. O schimbare de direcție semnificativă a adus teoria relativității restrânse și generalizate a lui Einstein, pentru că a demonstrat relativitatea continuului spațiu-timp. Universul este o realitate contingentă atât în abordarea științelor naturii moderne, cât și din perspectiva teologiei (de exemplu în teologia lui Torrance și în același fel în experimentele și cercetările lui Maxwell, Einstein, Gödel și Turing). Sunt remarcabile cele două interpretări ale eternității. Eternitatea după conceptul clasic este în afara și deasupra timpului, dar conform abordării moderne este un timp prelungit fără granițe, fără sfârșit.

[1] PÜSÖK Sarolta: *Koncz, Sándor, Kierkegaard és a világháború utáni teológia [Kierkegaard and Post-War Theology]*, IN: Volume 18, Tome V: Kierkegaard Secondary Literature (Greek, Hebrew, Hungarian, Italian, Japanese, Norwegian and Polish), Edited by Jon Stewart, University of Copenhagen, Denmark, Taylor & Francis/ London – New York, 2017, ISBN: 9781472477774, 63-67

PÜSÖK Sarolta: *Széles, László, Kierkegaard gondolkozásának alapvonalai [The Basic Lines of Kierkegaard's Thought]*, ibd, 99-102

PÜSÖK Sarolta: IN: *Tavaszi, Sándor, Kierkegaard személyisége és gondolkodása [Kierkegaard's Personality and Thought]*, ibd, 103-106

[2] PÜSÖK Sarolta: *A dialógus és feltételei a megbékéléshez vezető úton (Dialogul și condițiile lui în procesul de reconciliere)* – In. *Útközben (Pe drum)*, Cluj-Napoca - Ro, Ed. Egyetemi Műhely, 2016., 51-64.

[3] PÜSÖK Sarolta: *Vallások, mítoszok és vallásfilozófiai irányzatok/ Vallástörténeti jegyzetek, (Religii, Mitologii și Curente Filozofico-Religioase/Curs de Istorie și filozofie a religiei)*, Cluj-Napoca -Ro, Ed.Egyetemi Műhely, 2012. Pg. 226

[4] PÜSÖK Sarolta: *Szent és profán elemek keveredése a konfirmációban (Elemente sacre și profane în confirmare)* – In. *Református Szemle*, Cluj-Napoca -Ro, 2011, Nr.3., Ed.104., pp.252–261., pg.11

[5] PÜSÖK Sarolta: *Egy aranylap a Bibliából, avagy a történet, amely Kierkegaardot álmatlanná tette (Gen 22,1-14, a nagy próbatétel) (Gen 22,1-14 Încercarea lui Avraam - Opagină de aur din Biblie, sau întâmplarea care l-a făcut insomn pe Kierkegaard)* – In. *Az Írás vonzásában – (Teológiai tanulmányok) (Sub influența Scripturii - Studii biblice)*, Cluj-Napoca - Ro, Presa Universitară Clujeană, 2017. Pg. 232, <http://www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/2104.pdf>, 13-63.

[6] PÜSÖK Sarolta: *Kultuskritika a kisprófétáknál, (Critica micilor profeți asupra cultului)* – In: *Az Írás vonzásában – (Teológiai tanulmányok), (Sub influența Scripturii - Studii biblice)*, 13-63.

[7] PÜSÖK Sarolta: *A szorongás és elidegenedés korunkban. A kommunikáció mint a segítségnyújtás lehetősége* (Despre anxietate și îndepartare. Comunicația ca modalitate de ajutor)– Útközben (tanulmánykötet) (Pe drum) Cluj-Napoca - Ro, Ed.Egyetemi Műhely, 2016. Pg. 363 pp.25–51.

[8] PÜSÖK Sarolta: *Az Istenhez hanyatló árnyék – Az Isten és ember kapcsolata Ady Endre költészetében (Închinarea umbrei în fața lui Dumnezeu - Relația dintre om și Dumnezeu în opera poetică a lui Ady Endre)*– In. Studia Univ. Babeș-Bolyai, Theologia Reformata Transylvanica, Cluj-Napoca -Ro, 2009, Nr.1., pp.29-51.

[9] PÜSÖK Sarolta: *Interdiszciplináris kalandozás a kierkegaardi ismeretelmélet és hatástörténete világában James Loder elemzése nyomán (Epistemologia neobișnuită al lui Kierkegaard și influența sa în viziunea lui James Loder)*— In. Studia Univ. Babeș-Bolyai, Theologia Reformata Transylvanica, Cluj-Napoca -Ro, 2006, Nr.1–2., pp.80–100.

[10] Anexa este structurată astfel: I.5.1. Visiting professor/la conferințe internaționale, I. 5. 6. Comisii, activități bisericești: a.Cursuri, prelegeri în cadrul Taberei Internaționale de Etnografie a Bisericii Reformate din Vésztő-Ungaria, b. Prelegeri la diferite conferințe profesionale de prestigiu din țară; c. Curs de perfecționare pentru profesori de religie reformată (Academia de Vară Bolyai) – coordonator/expert formator (anual 2003-2016); d. Cursuri de perfecționare pentru Conferința Preoților Reformați din Transilvania; e. Cursuri, prelegeri pentru Asociația Femeilor Reformate din Transilvania (Programul de formare a laicilor); f. Cursuri, prelegeri pentru Asociația Tinerilor Creștini Reformați din Transilvania